

Trektellen ?

De najaarstrek staat weer voor de deur.

Inleiding

Op net moment dat dit nummer verschijnt zitten we al weer vlak voor de najaarstrek. Vanwege de gunstige ligging van Haarlem ten opzichte van de kust kunnen wij in ons rayon gestuwde trek waarnemen. Dit feit was voor de Vogelwerkgroep Haarlem aanleiding om vogeltrektellingen aan de kust te beginnen. In 1953 werd voor het eerst de najaarstrek geteld, nu al weer 29 jaar geleden! Maar nog steeds wordt de najaarstrek bijgehouden.

In het kort volgt nu net hoe en waarom van deze tellingen.

Waar

Onze vaste waarnemingspost ligt als vanouds aan de boulevard bij Bloemendaal aan Zee. Vanuit Haarlem rijdt u over de Zeeweg tot aan de zee. Ongeveer nonderd meter voorbij café de Zonnehoek staat de Vogelwerkgroep altijd op het voetpad langs de boulevard op het hoogste duintje. Vanaf dit punt heeft men een goed uitzicht op zowel net binnenduin als op zee.

Wie

Iedereen die positieve belangstelling heeft voor het trekgebeuren is van harte welkom op de post. Tijdens de najaarsvergadering wordt altijd een rooster opgesteld van mensen die in de weekenden willen tellen.

Dit rooster is alleen maar bedoeld om zeker te zijn dat er iemand op die dag staat, ook al is het wat minder goed weer. Bovendien zullen de mensen die officieel moeten staan meestal de trek noteren op de telformulieren.

U hoeft zich dus helemaal niet op te geven om mee te kunnen doen aan de tellingen. Onze nieuwe en/of onervaren leden zijn door deze methode in de weekenden verzekerd van de aanwezigheid van wat meer

ervaren leden die u best willen helpen met allerlei determinatieproblemen en dergelijke.

Wanneer

In de periode half september-begin november is de trekpost bezet op weekenddagen. Op deze dagen zijn er dus in principe altijd mensen op de post te vinden.

Op doordeweekse dagen wordt niet officieel geteld, maar iedereen die in de gelegenheid is om dan ook te tellen, moet dat zeker doen, want ook op doordeweekse dagen trekken de vogels langs!

Het is raadzaam al vóór zonsopgang aanwezig te zijn, want voor vele vogels valt de top van de doortrek in het eerste uur vanaf zonsopgang. Afhankelijk van de sterkte van doortrek wordt er doorgeteld; soms wel tot middaguur, meestal tot 9 à 10 uur. Het is moeilijk te voorspellen wanneer de meeste vogels door zullen trekken. Er zijn wat betreft het weer wel enige richtlijnen te geven. Erg belangrijk zijn de windkracht en -richting. Voor zichtbare trek zijn lage winden het gunstigst. Dit zijn winden die de vogel tegen heeft, dus ZW-ZO winden. Om bij deze tegenwind zo min mogelijk last te hebben gaan de vogels op een hoogte vliegen waar de wind gebroken wordt door het reliëf van het landschap. Wordt de wind te hard dan geven de vogels de trek op. Voor kleine soorten als Vink is dit al windkracht 4, Spreeuwen kunnen bij windkracht 7 nog trekken.

Bij hoge winden, als de vogels de wind dus mee hebben, trekken ze ook, maar door het steuntje in de rug vliegen de vogels vaak zo hoog dat het vanaf de grond lijkt alsof er niets trekt.

Ook de zon is van groot belang namelijk als oriëntatiepunt voor de vogels. Vandaar dat een onbewolkte of halfbewolkte hemel beter is als een geheel bewolkte lucht.

Over deze materie is nog veel te zeggen, maar een vrij uitgebreide literatuur kan u hier meer over vertellen.

De najaarstrek vangt eigenlijk al in augustus aan met doortrek van steltlopers en sterns. In september gaat deze trek door, terwijl boven land de zangvogeltrek op gang komt. In het begin van de maand is er trek te zien van met name Gele kwikstaart en

Graspieper welke zijn top bereikt aan het einde van de maand. Oktober is de trekmaand bij uitstek; Vinken en Veldleeuwerikken trekken door en de aantallen Spreeuwen, Lijsters en Kraaien worden steeds groter naarmate de maand vordert. De hoofdschotel, de Spreeuw, blijft tot in november doortrekken wanneer ook de latere zaadeters en eenden langskomen.

Het tellen

Behalve de langstreckende vogels wordt ook het weer genoteerd op voorgedrukte formulieren. Omdat het weer van groot belang is voor de trek worden genoteerd: windkracht, windrichting, bewolking, neerslag, zon, zicht en de temperatuur.

Ook de vogels worden genoteerd op telformulieren waarop de namen van veel langstreckende soorten reeds staan vermeld. Per kwartier worden de langstreckende groepen geteld en genoteerd met eventueel afwijkende trekrichtingen en hoogte.

In het schatten van de grootte der groepen moet men gewoon ervaring krijgen, evenals in het op naam brengen van de vogels. Men kan het beste beginnen, als men de soorten nog niet kent, met het onderscheiden van grove groepen: 'spreeuwen', 'vinkachtigen', 'piepers' en 'lijsters'. Met wat hulp leert men uiteindelijk vanzelf de soorten kennen.

De telformulieren kunnen ingeleverd worden bij de fam. Bloem die elk jaar weer de uitstekende verslagen uit deze gegevens samenstellen.

Waarom

Een simpele reden om elk jaar weer tellingen te houden is de geweldige grootsheid van de najaarstrek. Dit fascinerende gebeuren biedt gelijk de mogelijkheid om vele vogelsoorten en de najaarstrek als geheel beter te leren kennen.

Tenslotte zouden betrouwbare waarnemingen kunnen helpen bij onderzoeken, want vogeltrek blijft per slot van rekening nog steeds een raadselachtig gebeuren.

Om nu te laten zien wat er zoal langs kan trekken en wat men met de verzamelde gegevens kan doen, volgt nu een uitwerking van 26 oktober 1980.

Enkele leuke resultaten van het tellen van de trek op de trekpost bij Bloemendaal aan Zee op 26 oktober 1980.

Volgens enkele oudere leden van onze Vogelwerkgroep was net die 26ste oktober weer eens echt ouderwets, met één grote stroom vogels. Rede voor ons om er iets dieper op in te gaan, vooral omdat we nu weer voor de tijd staan dat we met z'n allen de trekpost gaan bezetten om te gaan tellen.

Ook om nieuwe leden en de leden die met dit gebeuren nog geen kennis hebben gemaakt nog meer te laten proeven - dit hebben zij ook al in het vorige nummer van de 'Fitis' kunnen doen - van datgene van wat zij op de trekpost kunnen verwachten.

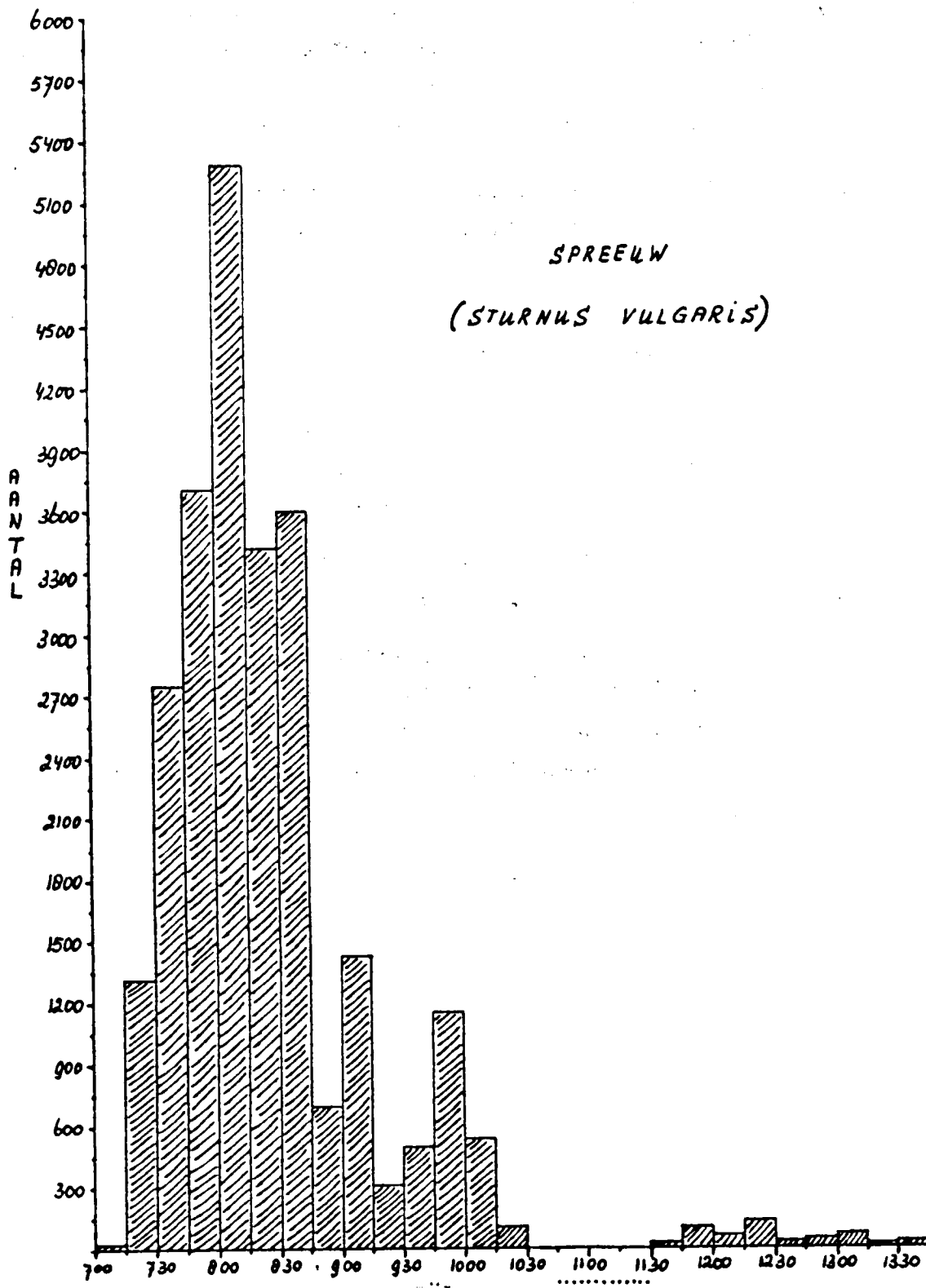
<u>Het weer:</u>	7.00	wind 2	Z.t.O.	het begon net licht te worden
	8.00	"	2 Z.Z.O.	bewolking 8/8
	9.00	"	2-3 Z.O.	
	10.00	"	3 Z.	
	11.30	"	4 Z.Z.O.	
	12.00	"	5 Z.Z.O.	
	13.15	"	5 Z.Z.O.	nog steeds 8/8, wazig zonnetje
	13.45	"	5 Z.Z.O.	het begint te miezeren, zowat geen trek meer.

Van 10.45 - 11.30 uur koffie gedronken, daarna omdat de trek nog steeds doorging teruggegaan naar de trekpost.

Van zes soorten (Spreeuw, Vink, Veldleeuwerik, Kramsvogel, Kauw en Roek) hebben we de aantallen verwerkt in een diagram. Het waren de soorten die dit jaar op eind oktober het meeste doortrokken. De Spreeuw in een grotere diagram vanwege de aantallen.

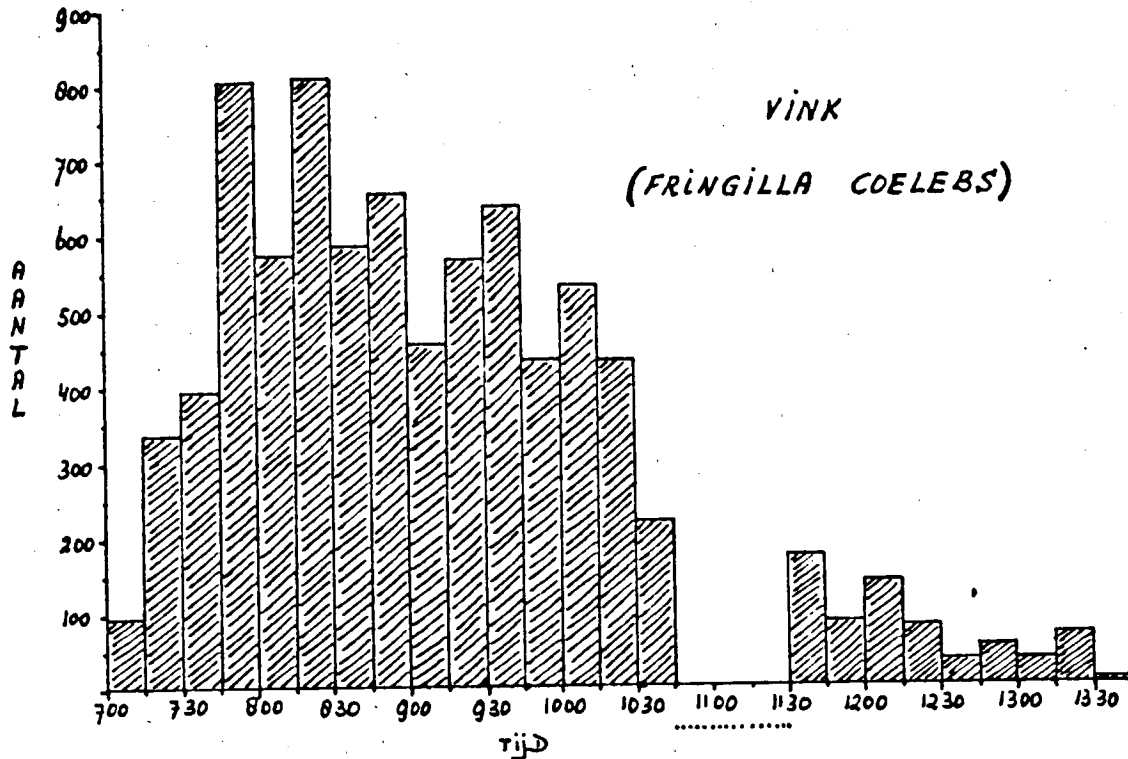
Spreeuw

Duidelijk is te zien dat meteen na het licht worden de trek inzet en binnen niet al te lange tijd op een top zit. De meeste Spreeuwen trokken tussen 7.15 en 8.45 door (79%), hierna neemt het aantal fiks af en na een paar kleine pieken komt het aantal, vooral later op de dag niet meer boven de 150 ex. per kwartier.

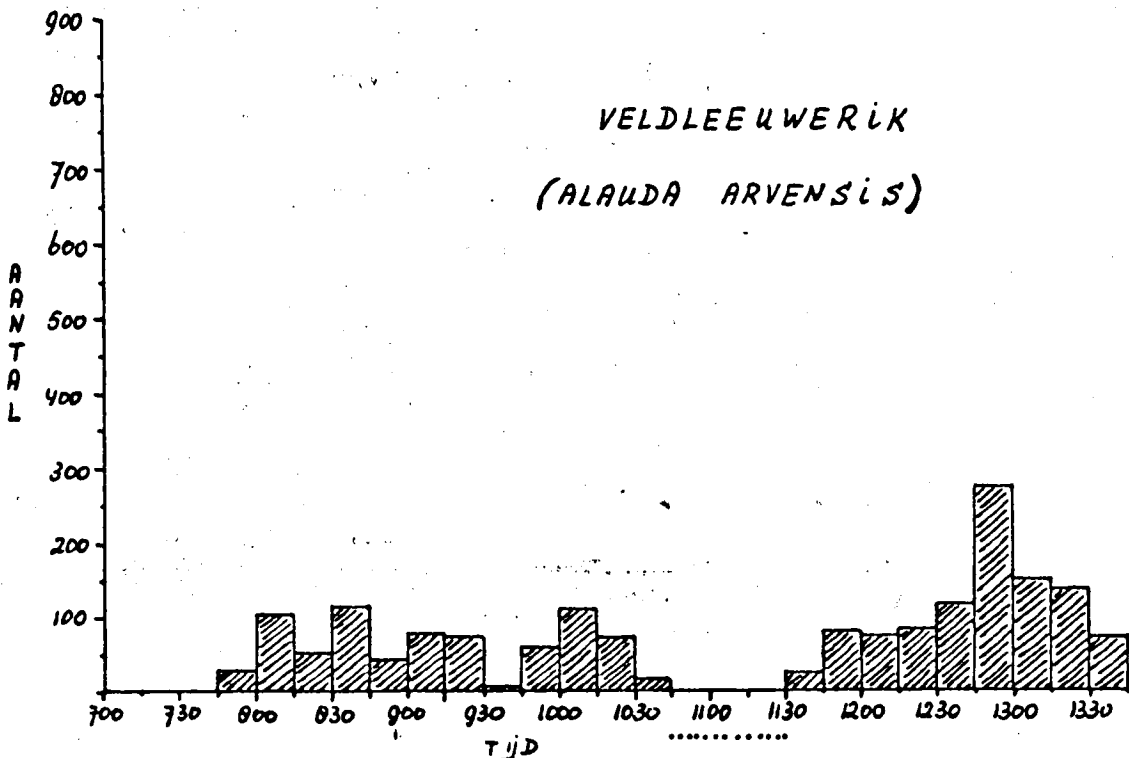
Vink

Ook deze soort trekt meteen nadat het licht is geworden en hij trekt in een regelmatig aantal per kwartier door, de grootste aantallen tussen 7.15 en 10.30, hierna afnemend.

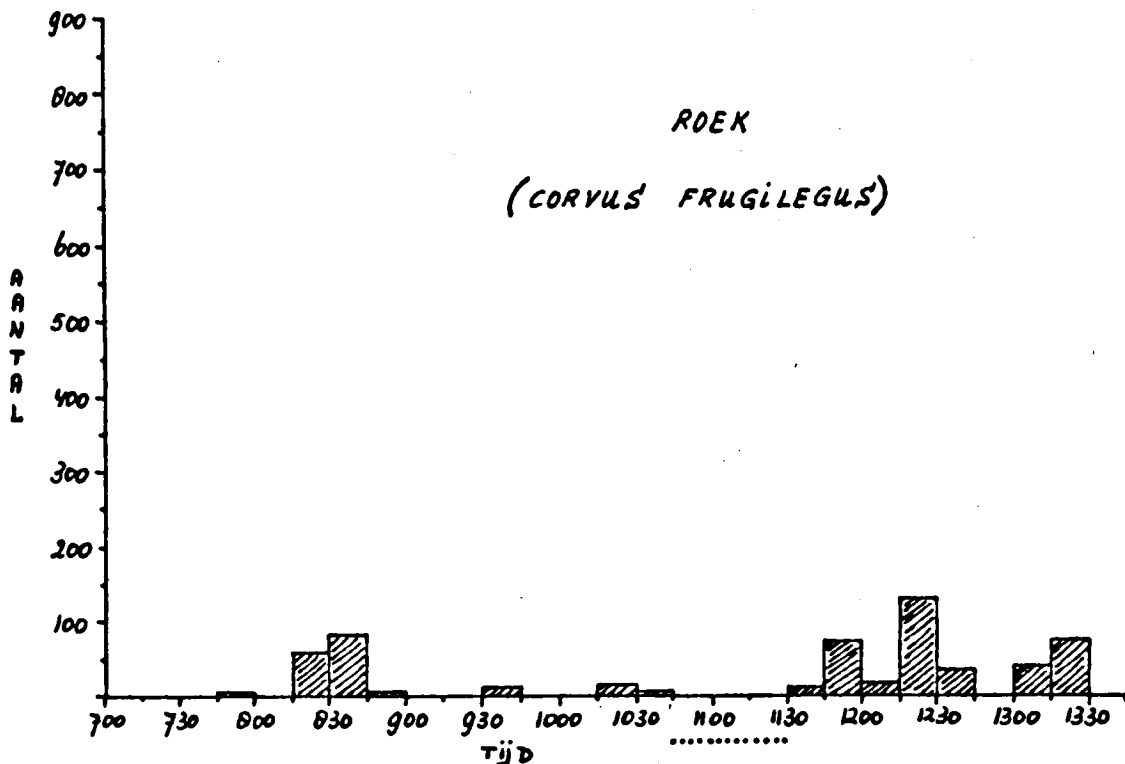
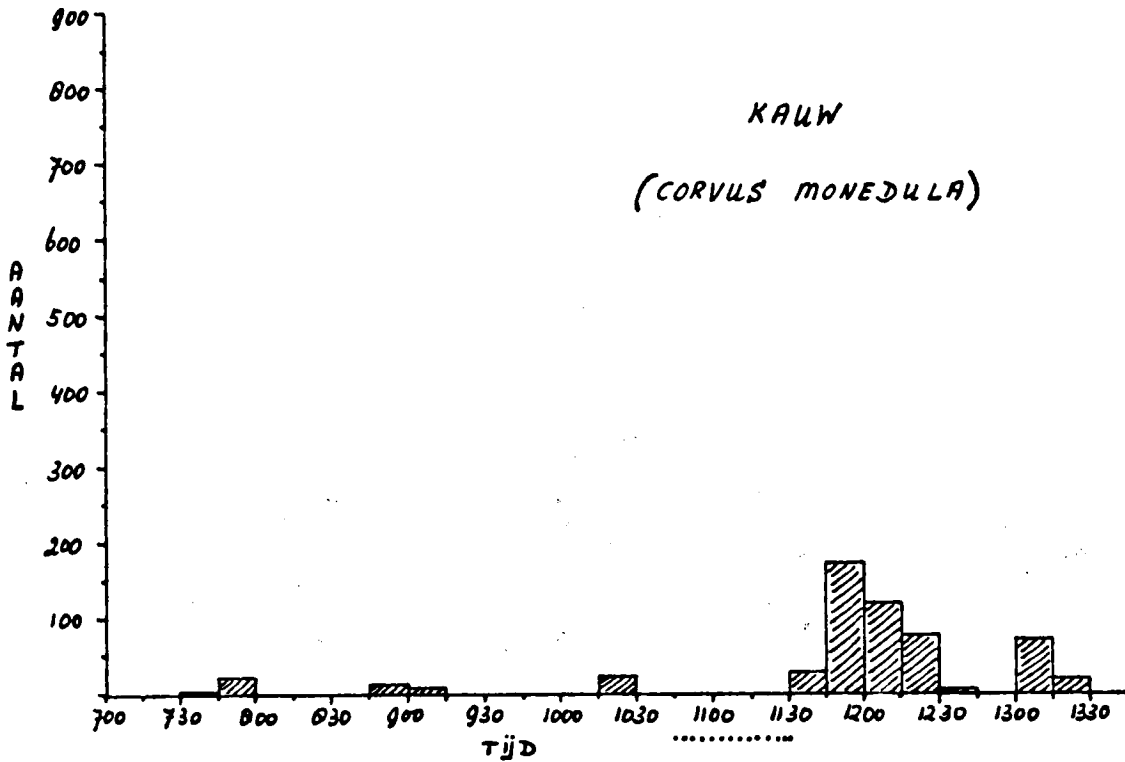
Veldleeuwerik

De trek komt later op gang dan die van de Spreeuw, Vink en Kramsvogel en blijft tussen de 50 en 100 ex. per kwartier zitten. Later op de ochtend tussen 12.45 en 13.00 echter een top van 277 ex. (een nieuwe golf uit het binnenland?), daarna weer aflopende aantallen.

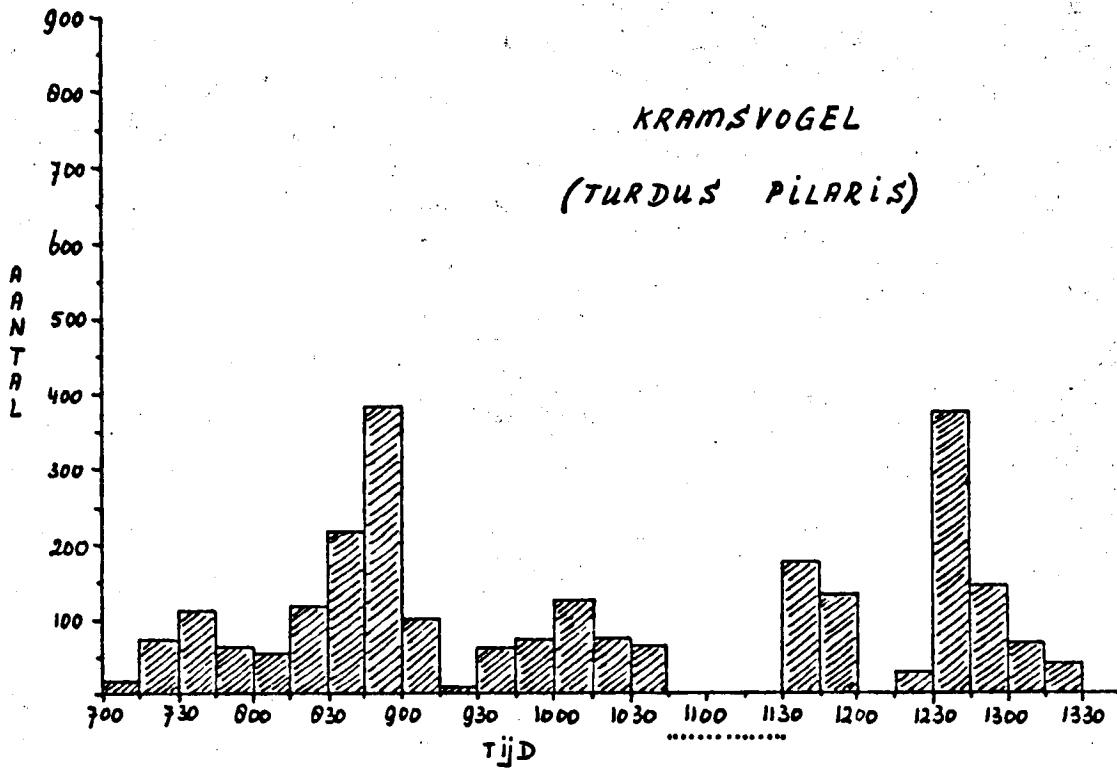
Kauw en Roek.

Deze twee zijn samen te noemen, omdat ze meestal samen trekken. Wel is opvallend dat de aantallen pas na 11.30 uur van betekenis zijn. Zouden we dus na net koffie drinken niet zijn terugggegaan dan hadden we zo goed als de hele kraaientrek van die dag gemist. Het lijkt dus zeker de moeite waard om tijdens goede trekdagen langer te blijven staan als normaal.

Kramsvogel

Bij deze soort is in het diagram iets leuks te zien. Het zijn als het ware kleine trekgolven die steeds voorbijkwamen. De pieken hiervan zaten op 7.30 - 7.45, 8.45 - 9.00, 10.00 - 10.15, waarschijnlijk 11.15 - 11.30 en 12.30 - 13.00. Merkwaardig genoeg zit hier elke keer \pm 1 uur tussen.

Wel, wij hopen dat wij u kunnen verwachten op de trekpost, dit fascinerende gebeuren moet u toch eens is een keer meemaken en dan als u het een keer heeft meegemaakt dan wilt u er elke dag wel naar toe.

Tot ziens, tot op de trekpost.

E. v. Huijssteeden
Rijksstraatweg 333
2025 DA Haarlem

F.J.H. Cottaar
Iepenstraat 10
2023 SV Haarlem